

ETF, 2. 5. 2012

**Pozdrav a
Vstupní slovo**

Ve jménu O+ S+DS.

Jak vzácný skvost je tvé milosrdenství Bože! Lidé se utíkají do stínu tvých křídel. Osvěžují se tím nejtučnějším z tvého domu, z potoka svých rozkoší jim napít dáváš. U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo.

(Ž 36, 8-10)

Verši z 36ého žalmu jsme zahájili fakultní bohoslužbu, kterou slavíme ve středu 4. velikonočního týdne. Vítám vás a zdravím apoštolským pozdravem: Milost nám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíš Krista.

Chvalozpěv

607 – Bůh je náš Pán a Král

Vstupní modlitba

Bože, náš Otče,

ty jsi se nám dal poznat v Ježíši Kristu, zároveň však zůstáváš neproniknutelným tajemstvím. Skrze svého Ducha nám dáváš podíl na svém svatém věčném životě, jenž osvěcuje temnotu našich srdcí. Prosíme, abys i při dnešní bohoslužbě osvítil náš vnitřní zrak, abychom nově uviděli a poznali, k jaké naději jsi nás povolal a jak veliký jsi ve své moci k nám. (Podle Ef

1,17n.)

Skrze Krista našeho Pána.

Amen.

1. čtení

Sk 12,24-13,5a

Žalm

67

Evangelium

Biblické slovo, které nám dnes může posvítit na naši cestu víry čteme v Janově evangeliu 12, 44-50.

Kázání

1.

Sestry a bratři v Kristu, myslím, že obsahová souvislost textů vybraných pro dnešní den by se dala stručně shrnout takto: Očekávání starozákonního žalmisty se naplnilo: Bůh rozjasnil nad Izraelem svou tvář, mezi všemi pronárody je známa Hospodinova spása: Hospodin totiž vstoupil do světa v Ježíši Kristu, Synu Božím. O Ježíši Janovo evangelium svědčí, že ho jako věčné Slovo, které „bylo na počátku u Boha“, Otec poslal do světa, aby lidem ve svých slovech, zázracích, ale především ve svém kříži a vzkříšení zjevil slávu Otce, zachránil je od smrti a hříchu, daroval jim život věčný, a tak osvítil jejich temnotu. A jako Otec poslal Syna, tak i Duch Svátý, který od Otce i Syna vychází, vyslal do světa své učedníky, aby světu slovo Boží zvěstovali.

A na nás křesťanech je, abychom v toto Slovo o Ježíši věřili, přijímali ho, a také ho zvěstovali, dávali dál, šířili, vysílali ho, aby svět okolo nás nezůstával ve tmě.

Texty jsou pro nás aktuální nejen jako pro křesťany, ale obzvlášť jako pro ty, kdo se na zvěstování Božího slova odborně připravují. K víře bytostně patří sdílení se o této naději, je k tomu poslán každý křesťan, a takové sdílení se leckdy může dít velmi prostě. Ovšem závažnost předmětu křesťanské víry často vyžaduje, aby se to dělo prostřednictvím promyšleného církevního působení: v kázání, v bohoslužebném dění, katechezi, osobním svědectví při pastoraci. Promyšlené sdělení křesťanské naděje par excellence je právě Janovo evangelium. To se snaží nově formulovat podstatu křesťanské víry tím, že svou povelikonoční zkušenost víry zpětně projektuje do vyprávění o Ježíšovi. Janovo evangelium je možné nazvat jako první uvedení do podstaty křesťanské víry. Jan explicitně říká, že ho napsal, „*abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží, a abyste věřice měli život v jeho jménu.*“ (J 20,31) V našem oddílu se koncentrují ústřední motivy teologie Janova evangelia a kdyby se mělo dopodrobna o teologii Janova evangelia říci vše, myslím, že by tato bohoslužba neměla dost místa pro kázání o tom napsané. (J 21,25) Pokusme se mu však chvíli naslouchat, co nám říká o nás a naší naději, kterou nás text druhý, vybízí sdílet.

2.

Ježíšova řeč je uvozena: „*Ježíš hlasitě zvolal.*“ Je to z hlediska vyprávěného příběhu jakýsi poslední výkřik. Poslední výkřik k těm, s nimiž se celou dobu během putování Judskem a Galileou setkával a pro které on a jeho zvěst většinou představovali nepřijatelný skandál. Od 2 do 12 kapitoly Jan líčí, jak Ježíš zjevuje Boží slávu před světem, přičemž Jan toto zvěstování charakterizuje jako boj mezi světlem a tmou. Rozvádí tak slova prologu (J 1,5,9-11) „*To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila. (...)Bylo tu pravé světlo, které osvěcuje každého člověka; to přicházelo do světa. Na světě byl, svět skrze něj povstal, ale svět ho nepoznal. Přišel do svého vlastního, ale*

jeho vlastní ho nepřijali.“ A Ježíš, již v Jeruzalémě, krátce před svým oslavením na kříži, „*hlasitě volá*“ k těm, kdo ho odmítají či je jim zatěžko uvěřit v to, že „*kdo vidí Ježíše a věří v něj, vidí a věří v toho, který ho poslal.*“ K nim „*hlasitě volá*“ Ježíš, k takovým ve své komunitě se snaží v moci Ježíšova Ducha hovořit Jan. Snaží se je „*osvěcovat*“, činí „*osvětu*“:

Světlo a tma jsou ústřední metafory Janovského písemnictví. Světlo symbolizuje zjevení a tu oblast, která náleží Bohu, a tak oblast pravého života, zatímco temnota znamená vzdálenost od Boha, smrt a soud. „*Bůh je světlo a není v něm nejmenší tmy.*“ (1 J 1,5) „*Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.*“ (J 8,12) Přijítí světla do světa Jan označuje jinou metaforou, posláním. Ústředním prvkem christologie Janova evangelia jsou výpovědi o poslání Syna Otcem. Poslání Syna má základ v Boží lásce a jejím cílem je záchrana světa. Vyslaný Syn však nereprezentuje pouze toho, který ho poslal, on je totožný s vysílajícím, nepřináší pouze nějakou zvěst, on je tou zvěstí samotnou. Otec a Syn jsou jedno, Otec přebývá v Synu, Syn přebývá v Otci. Christologie je zde zároveň theo-logií a naopak: věřit v Ježíše je u Jana zároveň věřit v Otce; a věřit v Otce je možné jen skrze Syna. Identita víry v Krista a víry v Boha je možná na základě jejich identity.

Ústředním aspektem víry je u Jana vidění. Víra vidí slávu vtěleného Slova, která spočívá v jeho totožnosti s Bohem. Víra povelikonoční sice nespočívá v bezprostředním vidění vzkříšeného jako u první generace apoštolů, víra povelikonoční je odkázána na tradici očitých svědků a na Ducha svatého. Povelikonoční víra nevidí Ježíš tělesně, ale přesto se neliší od víry těch, kteří se s Ježíšem setkali tváří tvář: „*Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.*“ (Jan 20,29)

A tento nárok, „*kdo vidí mne, vidí toho, který mě poslal*“, je však z hlediska víry Izraele, abych použil oblíbené slovo dnešních dnů, šokující. Je to skandál. Hospodin přeci Mojžíšovi, který toužil spatřit

jeho slávu, pověděl: „Nemůžeš spatřit mou tvář, neboť člověk mě nesmí spatřit, má-li zůstat naživu. (...) Spatříš mě zezadu, ale mou tvář nespasí nikdo.“ (Ex 33, 20.23) A hle, Hospodina, kterého nikdy nikdo neviděl, si tento Ježíš dovoluje reprezentovat, ztotožňovat se s ním a, jak říká Jan na začátku svého evangelia, exegetovat nám ho (J 1,18: monogenh. j qeo. j...evkei/noj evxhgh, satoÅ). Boha nikdo nikdy neviděl a ani vidět nemůže, kdo si dovoluje tvrdit opak, se Bohu rouhá. To, co Ježíš říká, nesvědčí o Bohu, ale právě o jeho pýše a bohorovnosti. Jeden aspekt Ježíšovského skandálu spočívajícího v ukřižovaném mesiáši spočívá právě v tom: „nazýval Boha vlastním Otcem, a tak se mu stavěl na roveň“ (J 5, 18). Ale právě tento soud světa o Ježíši svědčí o jeho temnotě, která vychází najevo v konfrontaci se světlem.

Je-li u Jana řeč o temnotě, je řeč o nevíře člověka a světa, u Jana to jsou většinou „židé“, přesněji židovští náboženští profesionálové, farizeové a zákoníci. Ti viděli Ježíše tváří v tvář, ale nevěřili v něj, protože měli svoji fixní představu o Bohu, z níž nechtěli slevit. Takové vidění je u Jana slepota, zaslepenost. A duchovně zaslepený člověk podle Janovy obrazné řeči nezůstává v Otcí, „bude vyvržen ven a uschne“ či „bude spálen“ (J 15), „není z Boha“, „umře ve svém hříchu“ (J 8,21.24), neuzří život a hněv Boží na něm zůstává (J 3,36). Je to, jak nám říká první Janova epištola, „dítě d'áblovo, které nečiní spravedlnost a nemiluje svého bratra“ (1 J 3,10).

Ježíšovo působení, které je umožněno a legitimováno Otcovou vůlí, znamená pro „svět“, který Ježíše nepřijímá a odmítá, i přes to, že viděl znamení, která činil, a slyšel slova, která Ježíš promluvil, soud (kri, sij). Soud pro Jana znamená rozdělení světla a tmy při setkání se Slovem. Tento soud se projevuje tím, že vyjevuje temnotu světa. „Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by jej soudil: Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den.“ (J 12,48) „Soud pak je v tom, že světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více světlo než tmou, protože jejich skutky byly zlé.“ (J 3,19) Soud

znamená „odsouzení“ a „rozdělení“. Tomuto „soudu“ odpovídá ve světě sci, sma, roztržka (Bible kralická: různice), které vyvolává Ježíšovo slovo. Rozdělení na ty, kdo jsou Božími dětmi, a na ty, kdo jsou dětmi d'áblovy.

Janovo evangelium není zcela jednotné v tom, od koho soud pochází. Zde čteme, že nesoudí Ježíš, ale jeho slovo. Ale sentimentální obraz nesoudícího Ježíše není možný. Jinde i zde se píše, že právě Ježíš soudí a nikoliv Otec. („Otec dal Synu moc konat soud, poněvadž je syn člověka.“ J 5,26) Či se můžeme dočíst, že pokud Ježíš soudí, nesoudí sám, ale s tím, který ho poslal. (J 8,16) Důležité však je, že soud je jen vedlejším produktem zjevení. „Nepřišel jsem, abych soudil svět, ale abych svět spasil.“ (v. 47) Cílem Ježíšovy misie není soud, ale záchrana. A ta spočívá v ve víře a v životě věčném.

„Slovo, které jsem mluvil, jej bude soudit v poslední den.“ Víra osvobozuje člověka od soudu. A Jan zdůrazňuje, že soud a spása se děje již nyní, v působení Ducha svatého a ve svátostech. Jan tak polemizuje s tradiční eschatologií: věřící už nyní přechází ze smrti do života, ze tmy do světla. (J 5,24) Co platí pro poslední dny, děje se tady a teď. A Boží děti, kteří v něj věří, zůstávají v Kristu již nyní, mají podíl na věčném životě: a Bůh v nich činí skutky, které on činí, a ještě větší (J 14,12), nesou hojné ovoce, milují se navzájem, oč v jeho jménu prosí Otce, to se jim stane (J 15,7; 16, 23). Narozdíl od těch, co Ježíšova slova, co Ježíše jako Slovo nepřijímají, oni nad tmou a tím Zlým zvítězili, mají život věčný a dokonalou lásku, která nezná strach (1 J 4,18).

3.

Janův text byl napsán, aby povzbudil naši víru. Ale není jeho svědectví o Kristu pro nás v mnohem nepřijatelné? Nezakrývá nám často více než otevírá? Třeba svou tendencí k dualistickému černo-

bílému viděním světa? Tu světlo, tam temnota, tu víra, tam nevíra, tu vidění Boha, tam duchovní slepota a zatvrzelost, tu život věčný, tam věčné zatracení a soud.

Jestliže se identifikujeme s těmi, kdo u Jana v Ježíše věří, nesvádí nás to do sektářského smýšlení? Nesvádí nás Janovo evangelium k náboženskému fanatismu a nesnášenlivosti? K tomu, abychom demonizovali druhé? K tomu, abychom smýšleli takto: „My jsme z Boha, my jsme věřící, vy, co s námi nechodíte, jste nevěřící, jste v temnotě, jste z ďábla. Já jsem věřící člověk, Ježíši rozumím, vidím ho, ve tmě nechodím, mé srdce tvrdé není, Boha miluji, jeho slávu ve všem upřednostňuji před svou vlastní! Miluji své bratry a sestry dokonale. A nepotřebuji se dotazovat druhých. Já mu rozumím, zatímco ti druzí nikoliv. Jsem zrozen z Boha, hříchu se nedopouštím, stojím v příkrém protikladu vůči světu a zesvětštělým církvím.“ Taková je naše naděje, o tom máme svědčit?

Ale co když ve svých životech, co když v našem světě zakoušíme to, že Boha a Ježíše spíše nevidíme s jeho slovy často polemizujeme, Boha a své bratry a sestry nemilujeme dokonale? A když se ptáme: Jak si mám představit život věčný, když o tom tak málo víme, když je biblické svědectví tak nejednoznačné a kusé? A soud? Představuji si svou spásu skutečně tak, že jsem zachráněn Kristem od věčného zatracení, že na posledním soudu skutečně obstojím? A není představa Boha jako soudce nepřijatelná, něco, co bychom měli konečně odvrhnout? A kde se nachází spása v mém životě a v životě církve, tam, kde mě Kristus údajně spasil, kde má svítit v mém životě? I já si mohu říci: Já tomu nerozumím, Bože, já ti nerozumím, tohle já přijmout nemůžu, tohle já věřit nemůžu. A nemáme se potom identifikovat s těmi, kteří „Ježíšovo slovo odmítají a nepřijímají“? Není to však důvod k zoufalství? Neplatí pro nás, zvláště pro nás theology a theoložky, tvrdý Janovský soud: „Všechno je to proto, že nevěříte v Ježíše, jste ve tmě, neslyšíte ho, natož abyste ho viděli, nepoznali jste ho, jste oslepení, chodíte ve tmě,

nevíte, kam jdete, a tak mu nerozumíte. Vaše srdce je tvrdé a Ježíš, který s Otcem jedno je, vás neuzdraví. Takových znamení před vámi Ježíš učinil, takových znamení před vámi Duch svatý činí a vy mu zatvrzele nevěříte! Milujete slávu svou víc než slávu Boží. Zkoumáte jako theologové a theoložky písmo a myslíte si, že v nich máte věčný život, ale nikdy jste ve skutečnosti neslyšeli jeho hlas ani nespatřili jeho tvář.“ (J 5,38) Nevedl by nás takový soud spíše k revoltě proti takovému Bohu, proti takovému Ježíši než k upřímnému pokání?

Ale, díky Bohu, Janovo evangelium není tak černo-bílé, jak by se zdálo, ani Janovo evangelium nekreslí takové ostré přechody. Jan líčí, že i mezi předními Izraele se nacházejí ti, kdo v Krista uvěří, jen se ho bojí veřejně přiznat. A ani Ježíšovi učedníci, ti kdo jsou jeho, kteří se narodili a znovuzrodili z Boha, mu často nerozumí a nejednají podle jeho slov, jeden z nich ho dokonce zapírá (o Jidášovi nemluvě), při ukřižování ho téměř všichni opouští, po vzkříšení ho nepoznávají, Tomáš má problémy v něj uvěřit. A on přesto mezi ně přichází, on jim přesto posílá Ducha svatého, svůj pokoj a život.

Ani naše situace není černobílá. My dokonce věříme či máme věřit, že v naší situaci ta bílá, to světlo převažuje. My přeci věříme a doufáme, že v Ježíše věříme, že jsme jeho děti, že jsme věřící, že jeho slovům přeci nějak rozumíme, že ho jako slovo přijímáme, že máme podíl na jeho bytí. V Kristu je převaha víry, vidění, zachování jeho slov. Je tu převaha odpovědi nad otázkou, převaha Ano nad Ne. „*Nepřišel jsem, abych svět soudil, ale abych svět spasil.*“ My už nějak vidíme, nějak přeci jen věříme, nějak Ježíšova slova přijímáme a vyvozujeme z nich důsledky ve svém myšlení, ve svém jednání a v tom, co opomíjíme a necháváme za sebou. My přeci jen každodenně bojujeme o to, a snad zakoušíme, že Bůh je světlo, že stvoření je dobré, že naše životy mají smysl.

A paradoxně, k podstatě pravé víry patří toto vědomí: vědomí, že a jak stále v Boha nevěříme, že a jak ho odmítáme, že a jak mu

nerozumíme, že a jak ho nevidíme. Že a jak jeho slova nezachováváme. Že a jak o něm nedokážeme svědčit. K podstatě pravé víry patří naše vědomí toho, že naše přijímače víry jsou často rozladěny, nepřijímají Boží vysílání a ani ho nevysílají dál. K podstatě pravé víry patří vědomí naší nedostatečnosti a pochybnost. Ta odpovídá paradoxnímu zjevení Boha. Bůh se nám nejen zjevil, ale skryl, jeho vláda se v podmínkách naší existence ještě univerzálně neprojevila, jeho milost a soud se projevují zatím jen fragmentárně, útržkovitě. A kdekoliv se toto vědomí naší nedostatečnosti a pochybnost ztrácí, kde jsou buď jen odpovědi bez otázek, či jen otázky, na něž se už odpovědi ani nehledají, tam zcela propadáme zaslepenosti a tomu soudu, který jsem vylíčil výše.

Naše každodenní pochybnost nám naznačuje, jak je nesamozřejmé a křehké v Krista věřit. Je to boj o správný příjem Božího vysílání, který musíme bojovat každý den, aby naše víra a její praxe byla christologicky a kristovsky určitá. Je to boj přicházet k Bohu právě skrze Ježíše, a nikoliv bez něj. A je to boj přicházet skrze Ježíše právě k Bohu Izraele a skrze něj přijímat životodárnou moc pro svůj život. A v rámci tohoto boje, jen v něm, jsme také vysíláni na cestu svědčit o Kristu, o jeho spáse, projevující se také v milosrdném soudu, jenž odkrývá a prolamuje temnotu naší skutečnosti. A věřím, že víra promyšleně o osvíceně dosvědčovaná v kontextu takového duchovního zápasu dojde u mnohých pozornosti.

Vyznání vin

Vyznáváme se ti, všemohoucí Bože, že jsme hříšní lidé, ve svém myšlení, hovoření, ve svých skutcích, ale i v tom, co nečiníme. Vyznáváme, že spoluneseme vinu za bídu tohoto světa. Potvrďme toto vyznání hlasitým: vyznávám.

Věříme, že Ježíš Kristus vedl svůj zápas s mocnostmi zla a svůj život položil za a pro každého jednoho z nás. Připojme se k tomu hlasitým: věřím.

A chceme odpustit všem, kdo se provinili proti nám, neboť i my žijeme z Božího odpuštění. Vyznejme hlasitě: Odpouštím, s pomocí Boží.

Přijměte slovo potěšení: Hospodin odpouští tobě tvůj hřích, uzdravuje nemoci tvé, vysvobozuje od zahynutí život tvůj.
Amen.

Apostolicum

2. píseň

257

Večeře Páně

Preface

Pán s Vámi

I s tebou

Vzhůru srdce

Máme je u Pána

Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.

Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé,
dobré a spasitelné,
Abychom ti vždycky a všude vzdávali díky;

abychom tě chválili a oslavovali zvláště nyní, v době velikonoční. Vždyť naše velikonoční oběť je tvůj Kristus. V něm všechno zastaralé zaniklo, v něm bylo všechno obnoveno, v něm našel život smysl a plnost. Skrze něho vstoupila do světa tvá radost, a celý vesmír a mocné zástupy andělů zpívají píseň o tvé slávě a bez ustání volají

Sanctus

Svatý, Svátý, Svátý, Pán Bůh zástupů.

Nebe i země jsou plny tvé slávy.

Hosana na výsostech.

Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně.

Hosana na výsostech.

Eucharistická modlitba

Vpravdě jsi svatý, Bože, jsi pramen všeho posvěcení.

Proto prosíme: Sešli svého Svatého Ducha také na tyto dary a posvět' je,

at' se nám stanou tělem a + krví našeho Pána, Ježíše Krista.

Neboť on, když se vydával na smrt,

vzal při večeři chléb, vzdal ti díky, lámal, dával svým učedníkům a řekl:

VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO VŠICHNI:

TOTO JE MOJE TĚLO,

KTERÉ SE ZA VÁS VYDÁVÁ.

Po večeři vzal také kalich, znovu ti vzdal díky, dal svým učedníkům a řekl:

VEZMĚTE A PIJTE Z NĚHO VŠICHNI:
TOTO JE KALICH MÉ KRVE,
KTERÁ SE PROLÉVÁ ZA VÁS A ZA VŠECHNY
NA ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.
TOTO JE SMLOUVA NOVÁ A VĚČNÁ.
TO KONEJTE NA MOU PAMÁTKU.

(z misálu)

Agnus Dei

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, daruj nám pokoj.

Vysluhování

Děkováná a přímluvná modlitba

Pane Ježíši Kriste, děkujeme Ti, za to že jsme se s tebou mohli setkat ve slovu slyšeném a ve slovu viditelném. Dej, ať jsme jím osvícováni na našich cestách v dnech následujících.

Děkujeme ti, Kriste, že se za náš přimlouváš, že my se můžeme přimlouvat za druhé, a takto k Tobě voláme:

Prosíme za ty, kdo v tvé církvi mají odpovědnost, aby byli otevření vůči tvému slovu a aby o něm autenticky svědčili.

Prosíme za všechny, kteří o tobě pochybují, protože jim zlo a neštěstí ve vlastních životech či nesmyslnost světa okolo něco takového znemožňují. Prosíme, dej se jim poznat, dej ať tě uvidí.

Ale prosíme i ze ty, kteří tě neznají, protože pro vlastní bohorovnost nechtějí připustit, že ty jsi Bůh.

Prosíme za všechny, kdo na tomto světě se zasazují o lidská práva, o ochranu životního prostředí a sociální spravedlnost. Ať se nedají strhnout k fanatismu, ani k zoufalství nad zdánlivou marností svého počínání.

Prosíme za těžce nemocné, umírající, právě se rodící, a za ty kdo o ně pečují.

Prosíme také za naši fakultu. Ať vše, co z ní vzejde, je ke tvé slávě a našemu užitku. Amen.

Otčenáš

Oznámení

Požehnání:

A Bůh, který řekl „ze tmy ať zazáří světlo“, ať osvítí vaše srdce a dá vám poznat světlo své slávy v tváři Kristově. (Podle

2 Kor 4,6)

Požehnej vás a provázej všemohoucí a milosrdný Bůh

O+S+DS.

Píseň

346 – Buď tobě sláva